

СТРАТЕГІЧНІ ЗАХОДИ ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ РЕГІОНІВ
В УМОВАХ СТАНОВЛЕННЯ НОВОГО РЕГІОНАЛІЗМУSTRATEGIC INITIATIVES OF INNOVATIVE DEVELOPMENT OF REGIONS
IN THE NEW REGIONALISM CONDITIONS

У статті з'ясовано, що стратегічні заходи щодо інноваційного розвитку регіонів повинні комплексно враховувати потреби регіонів, заходи щодо нарощення інтелектуального капіталу регіонів та підвищення інноваційної культури, а також соціально-економічний розвиток регіонів та потенційні можливості інноваційного розвитку регіонів. Обґрунтовано, що стратегічні заходи щодо інноваційного розвитку регіонів повинні включати: формування мети, цілей та завдань стратегії інноваційного розвитку; розроблення альтернативних напрямів досягнення поставлених завдань; узгодження цілей та завдань з планами, програмами різного рівня; контроль за дотриманням строків виконання та використання ресурсів; моніторинг та оцінювання ефективності стратегічних заходів; корегування планів, програм та їх завдань, з урахуванням впливу; кореляцію із прогнозами соціально-економічного розвитку регіонів та результатами PEST-аналізу зовнішнього середовища; інформування населення про хід виконання стратегічних заходів.

Ключові слова: становлення нового регіоналізму, стратегічні заходи, інноваційний розвиток, регіон, соціально-економічний розвиток, інноваційні процеси.

В статті встановлено, що стратегічні заходи по інноваційному розвитку регіонів повинні комплексно враховувати потреби регіонів, заходи щодо нарощення інтелектуального капіталу регіонів та підвищення інноваційної культури, а також соціально-економічний розвиток регіонів та потенційні можливості інноваційного розвитку регіонів. Обґрунтовано, що стратегічні заходи щодо інноваційного розвитку регіонів повинні включати: формування мети, цілей та завдань стратегії інноваційного розвитку; розроблення альтернативних напрямів досягнення поставлених завдань; узгодження цілей та завдань з планами, програмами різного рівня; контроль за дотриманням строків виконання та використання ресурсів; моніторинг та оцінювання ефективності стратегічних заходів; корегування планів, програм та їх завдань, з урахуванням впливу; кореляцію із прогнозами соціально-економічного розвитку регіонів та результатами PEST-аналізу зовнішнього середовища; інформування населення про хід виконання стратегічних заходів.

задач; согласование целей и задач планам, программам различного уровня; контроль за соблюдением сроков исполнения и использования ресурсов; мониторинг и оценку эффективности стратегических мероприятий; корректировки планов, программ и их задач, с учетом влияния; корреляцию с прогнозами социально-экономического развития регионов и результатами PEST-анализа внешней среды; информирование населения о ходе выполнения стратегических мероприятий.

Ключевые слова: становление нового регионализма, стратегические меры, инновационное развитие, регион, социально-экономическое развитие, инновационные процессы.

The article clarifies that strategic measure for the innovative development of regions should comprehensively take into account the needs of the regions, measures to increase the intellectual capital of the regions and enhance the innovation culture, as well as socio-economic development of regions and the potential of innovative development of the regions. It is substantiated that strategic measures for the innovation development of regions should include: the formation of goals, goals and objectives of innovation development strategies; development of alternative directions of achievement of the set tasks; coordination of goals and tasks with plans, programs of different levels; control over observance of terms of execution and use of resources; monitoring and evaluating the effectiveness of strategic measures; adjusting plans, programs and their tasks, taking into account the impact; correlation with forecasts of socio-economic development of regions and results of PEST-analysis of the external environment; informing the public about the progress of the implementation of strategic measures.

Key words: formation of new regionalism, strategic measures, innovative development, region, socio-economic development, innovative processes.

УДК 330.3:338.49

Тульчинський Р.В.

к.е.н., доцент,
завідувач кафедри менеджменту
та публічного адміністрування,
Міжнародний науково-технічний
університет імені академіка Юрія Бугая

Постановка проблеми. Нормативними документами Європейської Ради, зазначається, що однією із стратегічних цілей європейського розвитку є розумне зростання, яке базується на знаннях та інноваціях. Досвід Європейських країн доводить, що становлення нового регіоналізму не представляється можливим без задіяння таких детермінант як знання, інформація та інновації, оскільки без цього неможливо досягнути сталого соціально-економічного розвитку регіонів та отримати конкурентні переваги на світовому ринку. Стратегічне планування соціально-економічного розвитку регіонів України в умовах становлення нового регіоналізму повинно бути спрямовано на модернізацію регіональних суспільних систем на інноваційній основі [2, с. 217].

Аналіз останніх досліджень і публікацій.

Серед іноземних дослідників, які досліджують питання нового регіоналізму, необхідно відмітити: В. Барнза, М. Кітінга, П. Кука, Л. Ледебура, Дж. Лонгліна, Дж. Луфліна, Дж. МакКомби, Ч. Ф. Сейбла, М. Сеттерфілда, М. Стопера, А. Харрелла, Б. Хеттне Д. Цейтлін та ін.

Серед вітчизняних науковців, що займаються проблематикою становлення нового регіоналізму в Україні на інноваційній основі, необхідно відзначити праці: М. Бутко, Б. Бураковського, Є. Василькова, С. Вовканича, А. Власюка, М. Гетьманчука, А. Гриценка, В. Ємельянова, А. Жицького, В. Загорського, І. Зварича, Ю. Кіндзерського, В. Кравцова, Н. Мирну, С. Пирожкова, С. Романюка, В. Сиденка,

Л. Семів, О. Чугріну, Г. Щедрову та ін. Віддаючи належне науковому доробку вчених, необхідно відзначити, що стратегічні заходи інноваційного регіонального розвитку в умовах становлення нового регіоналізму залишаються недостатньо розробленими та потребують подальших досліджень.

Постановка завдання. Метою статті є розроблення стратегічних заходів інноваційного регіонального розвитку в умовах становлення нового регіоналізму. Для досягнення поставленої мети було окреслено стратегічні пріоритети регіонів, обґрунтовано взаємовплив соціально-економічного розвитку регіонів та інноваційних процесів; окреслено фактори та умови урахування при формуванні та впровадженні стратегічних заходів інноваційного розвитку регіонів.

Виклад основного матеріалу дослідження. Становлення нового регіоналізму створює необхідні можливості для активізації інноваційних процесів в регіонах на основі розроблених стратегічних заходів інноваційного регіонального розвитку з врахуванням стратегічних пріоритетів інноваційного розвитку регіонів, що базуються на урахуванні інноваційного попиту, тенденцій міжнародного інноваційного співробітництва регіону, наявному інтелектуальному капіталі та ресурсах, домінантності освітньо-наукової та інноваційної діяльності регіонів у напрямках, що є найбільш привабливими для залучення приватних інвестицій.

Інноваційному розвитку регіонів притаманне отримання синергійного ефекту для соціально-економічного розвитку регіонів [1, с. 112]. Але, необхідно зазначити, що в регіонах спостерігається незадовільне становище фінансування інноваційної діяльності в промисловості.

Так, наприклад, у 2015 р. фінансування інноваційної діяльності в промисловості за рахунок державного бюджету становило 0,4 %, з місцевих бюджетів – 0,1 %, власних коштів промислових підприємств – 97,2 %. Для порівняння, у 2010 р. за рахунок державного бюджету фінансування становило – 1,1 %, з місцевих бюджетів – 0,1 %, з власних коштів – 59,4 % [4]. За таких умов ско-

рочується частка промислових підприємств, що займаються інноваціями. У 2017 р. їх частка становила 16,2 %, було впроваджено 2387 найменувань інноваційних видів продукції та 1831 нових технологічних процесів. Для порівняння, у 2012 р. було впроваджено 3238 найменувань інноваційних видів продукції та 2510 процесів.

Це зумовлює не тільки збільшення фінансування інноваційної діяльності з місцевих бюджетів, а також розроблення стратегічних заходів та їх впровадження. Розроблення стратегічних заходів щодо інноваційного розвитку регіонів повинно комплексно враховувати потреби, заходи щодо нарощення інтелектуального капіталу регіонів та підвищення інноваційної культури, а також соціально-економічний розвиток регіонів та потенційні можливості інноваційного розвитку регіонів. Взаємовплив соціально-економічного розвитку регіонів та інноваційного процесу представлено на рис. 1.

При розробленні цілей стратегічних заходів щодо інноваційного розвитку регіонів становлення нового регіоналізму вимагає визначення форм та участі регіональних та місцевих органів влади в активізації інноваційного процесу, формування єдиної спільної позиції щодо інноваційного розвитку всіма учасниками інноваційного процесу та суб'єктами регіону в цілому.

Розроблення стратегічних заходів щодо інноваційного розвитку зумовлює розроблення альтернативних напрямів досягнення стратегічних цілей з урахуванням ресурсних, фінансових та інших можливостей регіонів, а також визначення ймовірних загроз регіонального розвитку, чому може сприяти запропонована автором система забезпечення економічної безпеки регіональних господарських систем в умовах становлення нового регіоналізму в Україні.

Метою досягнення стратегічних заходів є підвищення соціально-економічного розвитку регіонів на інноваційній основі. Фактори та умови урахування при формуванні та впровадженні стратегічних заходів інноваційного розвитку регіонів представлено на рис. 2.

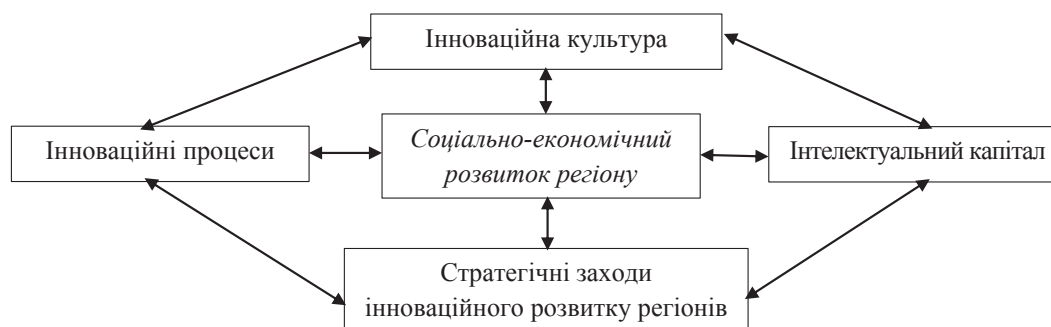

Рис. 1. Взаємовплив соціально-економічного розвитку регіонів та інноваційного процесу

Джерело: запропоновано автором

Стратегічні цілі повинні бути розкладені на конкретні завдання та напрями діяльності для суб'єктів інноваційного процесу та корелюватися із цілями становлення нового регіоналізму в Україні, бути спрямовані на підвищення інноваційної культури, нарощення інтелектуального капіталу, стимулювання інноваційного попиту, налагодження взаємодії між суб'єктами інноваційного процесу, розвиток інноваційної інфраструктури, соціально-економічний розвиток регіону та покращення життя кожного його мешканця.

Також повинно бути чітке узгодження цілей та завдань планів різної строкової перспективи, цільових програм та проектів інноваційного розвитку із прогнозами соціально-економічного розвитку та результатами PEST-аналізу зовнішнього середовища [3, с. 21].

Стратегічне забезпечення інноваційного розвитку вимагає консолідації фінансових ресурсів, необхідних для фінансування інноваційної сфери регіональних та місцевих бюджетів, а також залучення інвестиційних ресурсів різних фондів та приватних партнерів.

Особливе значення для стратегічного забезпечення інноваційного розвитку має контроль за дотриманням поставлених завдань та цілей. Проблеми стратегічних планів, цільових програм та інноваційних проектів полягають у їх недофінансуванні та не доведенні до кінцевої мети, що нівелює витрати ресурсів та гальмує розвиток регіонів.

Моніторинг та оцінювання ефективності стратегічних заходів щодо інноваційного розвитку регіонів є також необхідним, оскільки це дає можливість коригувати певні процеси та завдання із урахуванням поточної ситуації та змін оточуючого середовища та кон'юнктури ринку.

Про стратегічні заходи інноваційного розвитку регіону та хід їх виконання повинно бути проінформовано населення регіонів, що є однією з умов підвищення інноваційної культури регіонів та нарощення інтелектуального капіталу.

Стратегічні заходи інноваційного розвитку регіонів також повинні супроводжуватися іншими заходами підтримки та стимулювання інноваційних процесів, що мають ініціювати та організувати регіональні та місцеві органи влади, спрямовані на нарощення інтелектуального капіталу та підвищення інноваційної культури. До яких можна віднести:

- організацію ярмарок, фестивалів, виставок, інноваційних форумів та семінарів, постійно діючих виставкових центрів та салонів, що сприятиме активізації роботи зі старт-апами, залученню інвестиційних ресурсів у наукові проекти молодих вчених;
- проведення конкурсів інноваційних проектів, стимулювання наукової роботи студентів в університетах за рахунок виплати стипендій молодим науковцям, організації та стимулювання наукових гуртків, надання грантів для виконання наукових тем тощо;

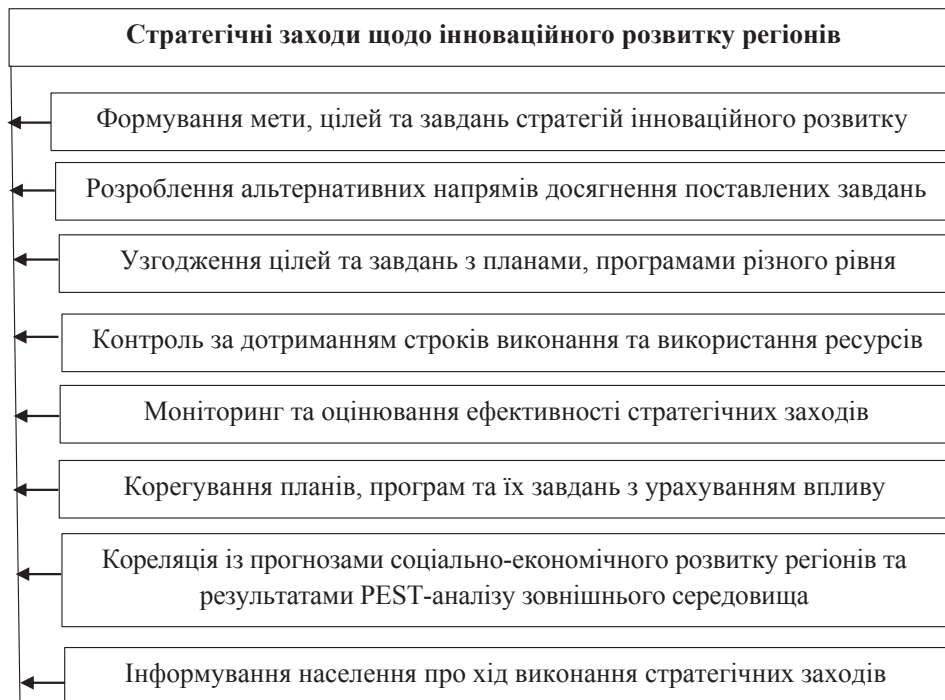

Рис. 2. Фактори та умови урахування при формуванні та впровадженні стратегічних заходів інноваційного розвитку регіонів

Джерело: запропоновано автором

– створення регіональних інноваційних структур за рахунок фінансування регіональних бюджетів для активізації інноваційних процесів, спрямованих на потреби регіонів, організацію трансферу технологій, підтримку діяльності інноваційних кластерів, активізацію участі суб'єктів інноваційного процесу у міжнародних виставках, ярмарках, проєктах;

– заходи щодо сприяння взаємодії різних суспільних інститутів інноваційного процесу, організації взаємодії освітніх, наукових, дослідних установ, установ фінансового сектору, громадських організацій регіонів;

– стимулювання впровадження інноваційних технологій та процесів на підприємствах регіонів шляхом надання суб'єктам підприємництва цільових субсидій, пільг, преференцій тощо;

– запровадження програм щодо стимулювання розвитку малих інноваційних підприємств.

Необхідно зауважити, що впровадження цих та інших заходів, у своїй сукупності виступатиме суттєвим ефективним механізмом, що сприяє інноваційному розвитку регіонів, але отримання синергійного ефекту можна очікувати лише з певним часом, а не миттєво, що потребує постійної уваги до їх впровадження та виділення ресурсів.

У свою чергу, розроблення та впровадження стратегічних заходів інноваційного розвитку регіонів та заходів підтримки та стимулювання інноваційних процесів на регіональному рівні сприятиме збільшенню активності інноваційних підприємств, підвищенню якості трудових ресурсів та нарощенню інтелектуального капіталу регіонів в цілому та підвищенню інноваційної культури. Це та інше, у свою чергу, є основою становлення нового регіоналізму в Україні на основі інноваційного розвитку регіонів, поліпшенню добробуту населення, підвищенню конкурентоспроможності продукції та доходів місцевих бюджетів.

Висновки з проведеного дослідження. Становлення нового регіоналізму за рахунок децентралізації функцій, повноважень та відповідальності сприяє налагодженню взаємовигідних відносин між владою, освітою, бізнесом без чого неможливий інноваційний розвиток регіонів. Стратегічні

заходи щодо інноваційного розвитку регіонів є дієвими коли вони побудовані із урахуванням балансу інтересів всіх суб'єктів регіональних господарських систем, орієнтовані на отримання довгострокового результату, базуються на демократичності та прозорості ухвалення рішень та виділення ресурсів, спрямовані на ефективне використання наявних ресурсів та нарощення інтелектуального капіталу регіонів.

Отже, становлення нового регіоналізму в Україні, що супроводжується процесом децентралізації, сприяє передачі певних функцій державного управління, у тому числі повноважень щодо розробки та впровадження стратегічних заходів інноваційного розвитку регіонів. Запровадження стратегічних заходів інноваційного розвитку регіонів, що супроводжується іншими заходами підтримки та стимулювання інноваційних процесів в регіонах стає дієвим інструментом регіонального соціально-економічного розвитку не тільки внаслідок закріплення певних функцій та повноважень за регіональними та місцевими органами влади, а також через домінування ролі, значення та відповідальності регіонального рівня управління на конкретній території. Подальших наукових розвідок вимагає питання розвитку інноваційної культури регіонів задля сприйняття та активізації інноваційних процесів в умовах становлення нового регіоналізму.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Бубенко П. Т. Регіональні аспекти інноваційного розвитку: монографія. / П. Т. Бубенко. – Харків, НТУ «ХПІ». – 2002. – 316 с.
2. Бутко М. П. Архітектоніка конкурентоспроможності регіонів України в контексті євроінтеграції: монографія. – Київ, АМУ. – 2016. – 452 с.
3. Василенко В. Н. Многомерность параметров региона: территории, системы, пространства: монография – Дружковка, «Юго-Восток». – 2016. – 408 с.
4. Статистичний щорічник України за 2016 р. Державна служба статистики України.
5. Тульчинська С. О. Органічність функціонування інтелектуально-інноваційної системи регіонів: монограф. / С.О. Тульчинська. – Херсон: Ви-во «ПП Вишемирський В.С.», 2012. – 400 с.